

Projekt

Uchwała Nr
Rady Gminy Lichnowy
z dnia 19 stycznia 2026 r.
w sprawie rozpatrzenia wniosków dotyczących ustanowienia pomników przyrody

Na podstawie art. 18b ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz.1153 ze zm.) oraz art.238 § 1 w zw. z art. 247 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz.572 ze zm.) Rada Gminy Lichnowy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem Komisji Skarg, Wniosków i Petycji uchwala, co następuje:

§ 1.

Postanawia się nie uwzględnić wniosku z dnia 10.12.2025 r. oraz z dnia 11.12.2025 r. mieszkańca Boręt Drugich, skierowanych do Rady Gminy Lichnowy, w przedmiocie ustanowienia pomników przyrody tj. kasztanowca zwyczajnego położonego na granicy działek 40/7 i 40/18 w miejscowości Boręty Drugie oraz dębu szypułkowego położonego na granicy działek nr 83 i nr 84/5 w miejscowości Boręty, z przyczyn określonych w uzasadnieniu do niniejszej uchwały.

§ 2.

Zobowiązuje się Przewodniczącego Rady Gminy Lichnowy do zawiadomienia wnioskodawcy o sposobie rozpatrzenia wniosków wraz z informacją określoną w art.226a Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie rozpatrzenia wniosków dotyczących ustanowienia pomników przyrody

W dniu 10.12.2025 r. raz 11.12.2025 r. wpłynęły do Rady Gminy Lichnowy dwa wnioski mieszkańca Boręt Drugich dotyczące ustanowienia pomników przyrody tj. kasztanowca zwyczajnego położonego na granicy działek 40/7 i 40/18 w miejscowości Boręty Drugie oraz dębu szypułkowego położonego na granicy działek nr 83 i nr 84/5 w miejscowości Boręty. Według wnioskodawcy drzewa posiadają wyjątkowe walory przyrodnicze i kulturowe, co stanowi podstawę do podjęcia działań zmierzających do objęcia ich ochroną prawną w formie pomnika przyrody.

Przewodniczący Rady Gminy Lichnowy skierował wnioski, celem ich rozpatrzenia, do Komisji Skarg, Wniosków i Petycji, która na posiedzeniu w dniu 09.01.2026 r. dokonała analizy treści wniosków oraz rozpatrzyła je merytorycznie, ustalając, co następuje.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w art.6 wymienia różne formy ochrony przyrody, których utworzenie następuje zgodnie z zasadami określonymi w ustawie oraz przez upoważnione do tego organy. Pomnik przyrody, zgodnie z art. 44 ww. ustawy, jest wyznaczany w drodze uchwały rady gminy, a projekt uchwały wymaga uzgodnienia z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Zgodnie z art.45 cytowanej na wstępie ustawy, w stosunku m.in. do pomnika przyrody mogą być wprowadzone określone zakazy, m.in. niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru, zmiany rzeźby terenu, zanieczyszczania gleby, zmian stosunków wodnych, likwidowania zbiorników wodnych, zmiany sposobu użytkowania ziemi, wydobywania surowców naturalnych, zbioru lub niszczenia roślin chronionych, umieszczania tablic reklamowych. Zakazy, o których mowa powyżej, nie dotyczą prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody, realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody, zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa, likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Z przedłożonych Komisji wniosków o ustanowienie pomników przyrody wynika, że wskazane do objęcia ochroną drzewa znajdują się na gruntach prywatnych. Mimo, że właściciel nieruchomości, na której ustanawia się pomnik przyrody, nie zostaje pozbawiony prawa własności, to jednak to prawo zostaje w pewnym zakresie ograniczone poprzez określone w przepisach zakazy. Także koszty codziennego utrzymania pomnika ponosi właściciel. Chociaż ustawa nie zakazuje ustanowienia pomnika przyrody bez zgody właściciela gruntu prywatnego, to zgoda taka byłaby dla organu ustanawiającego tę formę ochrony istotna z uwagi na chęć uniknięcia potencjalnych konfliktów społecznych, czy skarg, spraw sądowych. Z ustaleń poczynionych przez Urząd Gminy Lichnowy wynika, że część właścicieli nieruchomości, na których posadowione są drzewa nie wyraziło swojej aprobaty co do treści wniosku o możliwość ustanowienia na ich nieruchomości pomników przyrody.

Obawy, w przypadku ustanawiania pomnika na gruncie prywatnym, może budzić art. 130 i 131 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025r., poz. 647), zgodnie z którym poddanie ochronie obszarów lub obiektów na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody może być uznane za „ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości”. W przypadku gdyby właściciel poczuł się poszkodowany w związku z nałożonymi zakazami lub ograniczeniami we władaniu jego nieruchomością z uwagi na ustanowienie formy ochrony przyrody, mógłby wówczas w przeciągu dwóch lat złożyć do gminy wniosek o wykupienie od niego takiej nieruchomości. Alternatywnie ww. właściciel może również w przeciągu 2 lat również złożyć wniosek do Starostwa o ustalenie odszkodowania za poniesioną szkodę.

W związku z powyższym Komisja Skarg, Wniosków i petycji rekomenduje Radzie Gminy Lichnowy nie uwzględnić obu wniosków mieszkańca dotyczących ustanowienia pomników przyrody.

Rada Gminy Lichnowy podziela stanowisko Komisji Skarg, Wniosków i Petycji. Z zagadnieniem ustanawiania pomnika przyrody na gruntach prywatnych koreluje kwestia obowiązku organu należytego i wyczerpującego wyważenia, czy ustanowienie pomnika jest zgodne z interesem społecznym i czy nie narusza uzasadnionego interesu indywidualnego. Organ winien ustalić, jaki interes przeważa w danej sprawie. W państwie prawa nie ma miejsca dla mechanicznej i sztywno pojmowanej zasady nadrzędności interesu społecznego nad interesem indywidualnym. W obu wnioskach, będących przedmiotem rozstrzygnięcia niniejszej uchwały, ewentualne ustanowienie pomnika przyrody spowoduje określone ograniczenia w korzystaniu z konstytucyjnego prawa własności. Należy przy tym jeszcze raz przywołać fakt braku zgody części właścicieli na ustanowienie na ich nieruchomościach pomnika przyrody. Z norm konstytucyjnych wynika natomiast obowiązek działania administracji przy podejmowanych przez siebie działaniach z zachowaniem zasady proporcjonalności i celowości.

Zestawiając więc wszystkie przytoczone wyżej fakty i argumenty, odnosząc się jednocześnie z pełnym szacunkiem do inicjatywy wnioskodawcy, należy uznać, iż przychylenie się, czy poparcie wniosków mieszkańca nie wydaje się uzasadnione.

Projekt

Uchwała Nr
Rady Gminy Lichnowy
z dnia 19 stycznia 2026 r.
w sprawie rozpatrzenia wniosków dotyczących ustanowienia pomników przyrody

Na podstawie art. 18b ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz.1153 ze zm.) oraz art.238 § 1 w zw. z art. 247 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz.572 ze zm.) Rada Gminy Lichnowy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem Komisji Skarg, Wniosków i Petycji uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Postanawia się nie uwzględnić wniosku z dnia 10.12.2025 r. mieszkańca Boręt Drugich, skierowanego do Rady Gminy Lichnowy w przedmiocie możliwości ustanowienia pomnika przyrody tj. kasztanowca zwyczajnego położonego na granicy działek 40/7 i 40/18 w miejscowości Boręty Drugie, z przyczyn określonych w uzasadnieniu do niniejszej uchwały.
2. Postanawia się uwzględnić wniosek z dnia 11.12.2025 r. mieszkańca Boręt Drugich, skierowanego do Rady Gminy Lichnowy w przedmiocie możliwości ustanowienia pomnika przyrody tj. dębu szypułkowego położonego na granicy działek nr 83 i nr 84/5 w miejscowości Boręty, z przyczyn określonych w uzasadnieniu do niniejszej uchwały.

§ 2.

Zobowiązuje się Przewodniczącego Rady Gminy Lichnowy do zawiadomienia wnioskodawcy o sposobie rozpatrzenia wniosków wraz z informacją określoną w art.226a Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie rozpatrzenia wniosków dotyczących ustanowienia pomników przyrody

W dniu 10.12.2025 r. raz 11.12.2025 r. wpłynęły do Rady Gminy Lichnowy dwa wnioski mieszkańca Boręt Drugich dotyczące ustanowienia pomników przyrody tj. kasztanowca zwyczajnego położonego na granicy działek 40/7 i 40/18 w miejscowości Boręty Drugie oraz dębu szypułkowego położonego na granicy działek nr 83 i nr 84/5 w miejscowości Boręty. Według wnioskodawcy drzewa posiadają wyjątkowe walory przyrodnicze i kulturowe, co stanowi podstawę do podjęcia działań zmierzających do objęcia ich ochroną prawną w formie pomnika przyrody.

Przewodniczący Rady Gminy Lichnowy skierował wnioski, celem ich rozpatrzenia, do Komisji Skarg, Wniosków i Petycji, która na posiedzeniu w dniu 09.01.2026 r. dokonała analizy treści wniosków oraz rozpatrzyła je merytorycznie, ustalając, co następuje.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w art.6 wymienia różne formy ochrony przyrody, których utworzenie następuje zgodnie z zasadami określonymi w ustawie oraz przez upoważnione do tego organy. Pomnik przyrody, zgodnie z art. 44 ww. ustawy, jest wyznaczany w drodze uchwały rady gminy, a projekt uchwały wymaga uzgodnienia z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Zgodnie z art.45 cytowanej na wstępie ustawy, w stosunku m.in. do pomnika przyrody mogą być wprowadzone określone zakazy, m.in. niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru, zmiany rzeźby terenu, zanieczyszczania gleby, zmian stosunków wodnych, likwidowania zbiorników wodnych, zmiany sposobu użytkowania ziemi, wydobywania surowców naturalnych, zbioru lub niszczenia roślin chronionych, umieszczania tablic reklamowych. Zakazy, o których mowa powyżej, nie dotyczą prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody, realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody, zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa, likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Z przedłożonych tut. Radzie Gminy wniosków o ustanowienie pomników przyrody wynika, że wskazane do objęcia ochroną drzewa znajdują się na gruntach prywatnych. Właściciel nieruchomości, na której ustanawia się pomnik nie zostaje pozbawiony prawa własności, jednak to prawo zostaje w pewnym zakresie ograniczone poprzez określone w uchwale zakazy. Koszty codziennego utrzymania pomnika ponosi także właściciel. Chodź ustawa wprost nie zakazuje ustanowienie pomnika przyrody bez zgody właściciela gruntu prywatnego, to jest ona jednak dla organu ustanawiającego te formę ochrony istotna z uwagi na chęć uniknięcia potencjalnych konfliktów społecznych, czy skarg.

Obawy, w przypadku ustanawiania pomnika na gruncie prywatnym, może budzić art. 130 i 131 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025r., poz. 647), zgodnie z którym poddanie ochronie obszarów lub obiektów na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody może być uznane za „ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości”. W przypadku gdyby właściciel poczuł się poszkodowany w związku z nałożonymi zakazami lub ograniczeniami we władaniu jego nieruchomością z uwagi na ustanowienie formy ochrony przyrody, mógłby wówczas w przeciągu dwóch lat złożyć do gminy wniosek o wykupienie od niego takiej nieruchomości. Alternatywnie ww. właściciel może również w przeciągu 2 lat również złożyć wniosek do Starostwa o ustalenie odszkodowania za poniesioną szkodę.

W związku z ustaleniami poczynionymi przez Urząd Gminy Lichnowy, właściciel działki nr 84/5 (Boręty) wyraził swoją aprobatę co do treści wniosku o możliwość ustanowienia pomnika przyrody dla dębu szypułkowego. Właściciele działek , na których granicy zlokalizowane jest drzewo kasztan zwyczajny nie zaaprobowali wniosku o objęcie drzewa ochroną prawną w formie pomnika przyrody.

W świetle powyższego Komisja Skarg, Wniosków i Petycji zaproponowała Radzie Gminy Lichnowy uwzględnienie tylko jednego wniosku mieszkańca wskazanego w § 1 ust.2 niniejszej uchwały i w tym zakresie zobowiązanie Wójta Gminy Lichnowy do przeprowadzenia procedury wynikającej z ustawy o ochronie przyrody oraz przygotowania projektu uchwały dotyczącej uznania drzewa za pomnik przyrody. Komisja Skarg, Wniosków i Petycji nie rekomenduje z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu uznanie za zasadny wniosek wskazany w § 1 ust.1 niniejszej uchwały.

Wobec powyższego rada Gminy Lichnowy postanawia jak w sentencji niniejszej uchwały.